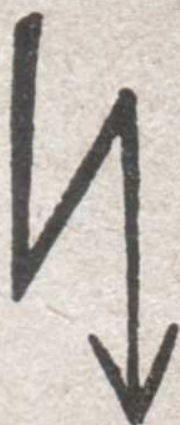

Druk bezadresowy
z doręczeniem do właścicieli nieruchomości
i urzędów

**Pomorska Elektrownia Krajowa
„GRÓDEK“ S. A.
Toruń, ul. Mickiewicza 5.**

WSKAZÓWKI

**zachowania się w razie
wypadku z linią elektryczną,
dla uniknięcia porażenia
prądem elektrycznym.**

1 9 3 5

**Nasza poprzednia broszurka w okładce koloru
pomarańczowego jest nieważną!**

Nie niszczyć!

**Niniejsza broszurka
winna się znajdować**

w każdym domu

**tej okolicy, gdzie przebiegają linie
elektryczne wysokiego napięcia**

„GRÓDKA“!

**Uważnie przeczytać!
Przechować!**

WSTĘP

Linja elektryczna — nawet wysokiego napięcia — normalnie nie stanowi niebezpieczeństwa. W razie jednak jakiegoś uszkodzenia lub zaniedbania odpowiednich środków ostrożności, linja elektryczna może się stać powodem poważnych wypadków a nawet śmierci. Dlatego pierwszym celem niniejszej broszurki, jest zwrócić uwagę PT. Państwa na konieczność przestrzegania zawartych w niej uwag.

Ze szczególną prośbą zwracamy się do PT. Nauczycielstwa, by wzorem innych krajów kulturalnych stale uświadamiało młodzież o konieczności ochrony linji elektrycznej (zamiast jej niszczenia) oraz o niebezpieczeństwach grożących w razie wspinania się na słupy, zetknięcia się sznura latawca z przewodem, stłuczenia izolatora i opadnięcia przewodu itp.

Na życzenie gotowi jesteśmy przestać zainteresowanym większą ilość broszur do rozpowszechnienia.

Drugim celem tej broszurki jest zapewnić sobie współpracę całego społeczeństwa przy usu-

waniu wszelkich uszkodzeń naszych linii elektrycznych, które są objektem użyteczności publicznej. Dlatego:

a) zawiadamiamy, że za pierwsze doniesienie o zauważeniu jakichkolwiek uszkodzeń naszych linii wypłacamy każdorazowo odpowiednie premje pieniężne.

Wypadki uszkodzenia linii zazwyczaj zachodzą podczas burz i wichur, wobec czego bardzo gorąco prosimy po przejściu burz każdorazowo zwrócić uwagę na stan naszej linii.

Premje wypłacamy tem wyższe, czem prędzej otrzymamy wiadomość o uszkodzeniu linii, gdyż przez to zaoszczędzamy sobie kosztów poszukiwania uszkodzenia.

Dotychczas wypłacone premje wyszczególniamy na str. 17

b) PT. Właściciele posiadłości prosimy, by nie robili trudności naszym pracownikom podczas rewizji linii. W myśl naszych umów wypłacamy wrazie wyrządzenia szkód podczas badania linii każdorazowo odpowiednie odszkodowanie. Ostrzegamy jednak przed oszustami, którzy np. raz pojawili się w r. 1934 w powiecie kartuskim i wykonywali rzekomo jakieś prace przygotowawcze dla przebudowy linii. Zaznaczamy że nasi robotnicy wykonują prace pod nadzorem urzędnika, który na życzenie właściciela gruntu winien się wykazać legitymacją ze stemplem:

Pomorska Elektrownia Krajowa

„GRÓDEK“ Sp. Akc.

Ponadto za zlecenie jakiegokolwiek czynności winien nasz urzędnik zapłatę wyrównać na miejscu.

c) Wszelkie Urzędy, Posterunki Policji Państwowej, Instytucje, Straże Pożarne, Stowarzyszenia i Ich urzędników względnie członków prosimy o łaskawą pomoc przy czynnościach naprawy naszych linii, a w szczególności o powiadomienie o uszkodzeniach linii.

d) PT. Posiadających telefony prosimy u-
przejmie o łaskawe udzielenie pomocy w korzy-
staniu z telefonu w celu powiadomienia o uszko-
dzeniu linii, a zarazem o staranie się o możliwie
jak najszybsze uzyskanie porozumienia się z je-
dnym z naszych telefonów i to do najbliższej po-
łożonych zakładów elektrycznych.

Z poważaniem

Pomorska Elektrownia Krajowa
„GRÓDEK“ Sp. Akc. w Toruniu.

Toruń, w czerwcu 1935 r.

WSKAZÓWKI

zachowania się w razie wypadku z linją elektryczną.

Słupy linii wysokiego napięcia zaopatrzone są w wysokości 2—3 mtr. nad ziemią w blaszaną tablicę ostrzegawczą z trupią głową i czerwoną strzałką i napisem:

„Baczność! Nie dotykać!“

1. Do słupów elektrycznych lub w ich pobliżu nie wolno przywiązywać sznurów do bielizny, anten radjowych itd. gdyż wiatr — lub inna siła — może zerwać na jednym końcu dany sznur lub antenę i zarzucić na przewody elektryczne. Wtenczas prąd przejdzie po tym sznurze lub po tej antenie nawet do środka mieszkania i może zabić szereg osób niespodziewających się niebezpieczeństwa¹⁾ Na-

---

¹⁾ Takie wypadki faktycznie się zdarzyły już w naszych sieciach.

a) Nasz werkmistrz ś. p. Lewandowski i jego żona zostali zabici w jednym dniu w ogrodzie w Gródku w roku

leży zważać, aby dzieci nie bawiły się w pobliżu linii. Niebezpiecznym jest zwłaszcza puszczenie latawców, gdyż przez sznur można zostać śmiertelnie porażonym.

Tak samo należy zważać przy stawianiu w pobliżu linii elektrycznej — nawet linii niskiego napięcia — rusztowań, drabin itp., które mogą się przewrócić na linię i zetknąć z przewodami, powodując porażenie osób pracujących.

2. W razie burzy bezwzględnie nie należy zbliżać się do linii ani do słupów, gdyż pioruny mogą przeskoczyć z linii na słup, a z słupa na człowieka powodując porażenie i śmierć.

3. W razie zerwania przewodu nie należy zbliżać się do niego, gdyż już w odległości kilku metrów od drutu znajdować się może w ziemi napięcie tak wysokie, że człowiek chodzący w bliskości tego drutu może być porażony.

1929 przez dotknięcie anteny, nawet już nieczynnej, którą wiatr zerwał i zarzucił na druty oświetlenia (220 V)

b) Chłopiec w Grudziądzu puszczał latawiec papierowy na brzegu Wisły, gdzie przechodzi nasza linja 15 000 woltowa. Zamiast sznurka zastosował cienki drut od telefonów wojskowych. Taki drut posiada nawet powłokę gumową. Ale i to nie pomogło. Gdy latawiec zbliżył się do naszej linii i drutem dotknął wysokiego napięcia, część prądu o wysokim napięciu przebiła cienką warstwę gumową, przebiegła przez rękę i ciało chłopca do ziemi i okropnie poraziła.

c) W Toruniu w r. 1934 na domu przy ulicy Koszarowej nr. 35 urwała się antena. Wiatr zarzucił jeden koniec anteny na przewód linii 60 000 V, przezco cały budynek znajdował się pod napięciem. Z uwagi na rychłą i fachową pomoc nie było wypadków porażenia prądem.

W tym wypadku należy:

- a) zagrozić w odległości conajmniej 10 m. miejsce, gdzie drut linii (przewód elektryczny) leży na ziemi lub zbliża się do ziemi (choćby jeszcze nie dotykał ziemi). Zagrożenie to ma na celu: zabezpieczyć ludzi przechodzących i zwierzęta od przypadkowego wejścia na drut lub zbliżenia się do tego;
- b) pozostać na miejscu wypadku ostrzegając ludzi przechodzących o niebezpieczeństwie porażenia, tak długo aż ludzie „Gródka“ przybędą.

4. W wypadku zapalenia się słupa nie wolno pod żadnym pozorem zbliżać się do niego — tylko w razie bezwzględnej konieczności można podejść do niego bliżej, ale bardzo małymi krokami, nie oddalając obu stóp zbyt od siebie. — Przy podchodzeniu długimi krokami, prąd może przepływać z jednej nogi do drugiej, gdyż w ziemi może być tak wysokie napięcie, że można przy rozkroku ulec porażeniu prądem. W takich wypadkach gaszenie ognia wodą lub gaśnicą płynową jest wzbronione, gdyż grozi porażeniem i śmiercią, a także i obsługa sikawki może postradać życie, bo przez strumień wody lub płynu następuje połączenie źródła prądu elektrycznego przez sikawkę i ludzi do ziemi. Gdyby iskry palącego się słupa zagrażały sąsiednim budynkom, należy jedynie polewać wodą te budynki, bacząc by strumień wody nie padał w pobliżu słupa lub miejsca, gdzie leży zerwany przewód.

Telefonowanie - Telegramy.

5. W razie zauważenia poważnego błędu jak :

- a) zerwanie przewodu,
- b) zerwanie izolatora,
- c) zapalenie się słupa,
- d) wywrócenie słupa,
- e) spadnięcie drzewa, lub gałęzi na przewody,
- f) zarzucenie na przewody drutu, który mógłby dotykać ziemi, ludzi lub drzew,

prosimy o bezzwłoczne powiadomienie dyżurnych w jednej z elektrowni, względnie Zarządu „Gródka“ przy pomocy któregoś z następujących telefonów:

- a) Elektrownia w GRÓDKU, tel. Drzycim 5. pow. Świecie (połączenie stałe w dzień i w nocy również w niedzielę i święta²) adres telegraf.: Elektrogródek Drzycim³),
- b) Elektrownia w ŻURZE, telefon Osie 33 pow. Świecie (połączenie stałe²). adres telegraf.: Elektrogródek Osie“,
- c) Elektrownia GRUDZIĄDZ, telefon Grudziądz nr. 2000 (wymawiaj dwadzieścia i dwa zera — połączenie stałe),
- d) Elektrownia TORUŃ, tel. Toruń 1031 (dziesięć trzydzieści jeden — połączenie stałe).

---

² Z książek telefonicznych to nie wynika Płacimy osobną opłatę za to, że urzędy pocztowe w Drzycimiu i Osiu łączą codziennie w ostatniej chwili swego urzędowania nasze aparaty telefoniczne bezpośrednio z urzędem pocztowym w Grudziądzu, który ma służbę przez dzień i noc.

³ Adres „Elektrogródek“ jest skróconym adresem telegraficznym.

- e) Zarząd „GRÓDKA“, telef. Toruń 11 96
(jedenaście dziewięćdziesiąt sześć albo 1197
(godziny urzędowania od 7,³⁰ do 15,³⁰ w dni
powszednie)
adres telegraf.: Elektrogródek Toruń,
- f) Podstacja w GDYNI, tel. Gdynia 12 21
(dwanaście dwadzieścia jeden — połączenie
stałe),
adres telegraf.: Elektrogródek Gdynia,
- g) Miejskie Zakłady Elektryczne GDYNIA,
telefon Gdynia 29 67 dwadzieścia dziewięć
sześćdziesiąt siedem -połączenie stałe),
- h) Gazownia i Elektrownia WEJHEROWO,
telefon Wejherowo nr. 42.
- i) Zakłady Elektryczne w PUCKU, telefon
Puck 99.

Można również zawiadomić Elektrownię w Gródku przy pomocy telefonu lub telegrafu kolejowego z którejkolwiek stacji kolejowej za pośrednictwem stacji kolejowej Leosia (najbliższa stacja kolejowa Elektrowni w Gródku, do której prowadzi nasz telefon prywatny).

Podając wiadomość należy określić rodzaj błędu oraz miejscowość, w której błąd się znajduje, a również możliwie i numery jednego albo obu słupów sąsiednich, w pobliżu których nastąpiło uszkodzenie linii elektrycznej. Do słupa uszkodzonego jednakże nie należy się zbliżać. Numer słupa znajduje się na miedzianej tabliczce na każdym słupie o wielkości 3×4 cm. przybitej około 2 mtr. wysoko nad ziemią ale tylko na jednym z drągów słupa. O ile podaje się numer słupa, należy dokładnie zważać, by numeru myl-

nie nie odczytać, dla tego ważniejszem jest podanie miejscowości, w której stoi słup uszkodzony lub leży drut zerwany.

(Nocą oczekiwać nasze samochody w tem miejscu z latarką w ręku lub t. p. znakiem widzialnym przy najbliższej szosie).

Wzór zawiadomienia telefonicznego:

W wypadku zauważenia uszkodzenia linii elektrycznej trzeba udać się w pobliże miejsca uszkodzenia zachowując wszelkie ostrożności poprzednio podane, aby zobaczyć, co przy linii jest uszkodzone. O ile do słupa nie można dojść, ponieważ przewód leży w pobliżu słupa, to należy pójść do sąsiedniego słupa i odczytać tam numer i pozostawić tam osobę dorosłą, któraby pilnowała tego niebezpiecznego miejsca. Potem trzeba udać się do najbliższego telefonu i zamówić rozmowę telefoniczną z najbliższym położonym zakładem elektrycznym, podanym w spisie na stronicach 7-8.

Po stwierdzeniu, że zgłosił się żądany zakład należy podać swoje nazwisko. Rozmowa taka winna być krótka i możliwie streszczona. Ponieważ ta rozmowa jest ogromnie ważna a od niej zależy może życie ludzi, podajemy następującą, dokładną wskazówkę, jak ją należy uskutecznić mądrze. Przypuszczamy, że tym człowiekiem, który zauważył błąd i poszedł do telefonu jest pan Michał Kowalski z wioski Kobyle. Po zawołaniu odpowie np. nasz zakład:

„Elektrownia w Gródku“

wtenczas mówi — Tu mówi Michał Kowalski z Kobyla, Donoszę z telefonu w Pogódkach powiat Kościerzyna, Na polach koło wsi Kobyle blisko drogi wiodącej z Kobyla do Pogódek leży na ziemi jeden drut — prawy patrząc w kierunku do Gdyni — w niektórych miejscach w pobliżu drutu trawa się pali. Słup poprzedni patrząc w kierunku linii do Gdyni ma numer 271.

— „Gródek“ na to się pyta: — A kiedy to się stało?

— Kowalski odpowiada: — Ano przechodziłem drogą i z drogi zobaczyłem, że coś się na polu pali. Patrzą a tu

drut z linii leży na ziemi. Przeszło godzinę temu była tutaj burza z piorunami, to może piorun uderzył w słup.

— „Gródek“ mówi dalej — Dziękuję Panu bardzo Panie Kowalski. Za jedną do dwie godziny przyjadą tam samochodami nasi ludzie to linię naprawią. Niech Pan się zgłosi u kierownika a on zapłaci Panu koszty za rozmowę telefoniczną i premję pieniężną na miejscu. Proszę osobiście przypilnować, by ktoś się nie zbliżył do przewodu leżącego na ziemi, lub też zaproponować komuś innemu by pilnował miejsca do czasu nadejścia naszych ludzi, a Pan zechce stanąć przy najbliższej szosie i oczekiwać naszych ludzi i samochodów, Bardzo dziękuję i dowidzenia.

Tak kończy „Gródek“ rozmowę telefoniczną i wysyła zaraz samochody.

W razie niemożności osiągnięcia porozumienia telefonicznego, należy wysłać telegram według wzoru jak poniżej:

I. TELEGRAM:

Elektrogródek

GDYNIA

Przewód leży koło wsi Kobyle powiat Kościerzyna sąsiedni słup dwieście siedemdziesiątjeden trawa się pali.

(—) Michał Kowalski.

II. TELEGRAM:

Elektrogródek

DRZYCIM

Przewód leży koło wsi Kobyle powiat Kościerzyna sąsiedni słup dwieście siedemdziesiątjeden trawa się pali

(—) Michał Kowalski.

Wszelkie koszta związane z telefonowaniem lub nadaniem telegramu zwróci natychmiast nasz personel po przybyciu na miejsce, lub Zarząd „Gródka“ w Toruniu, ul. Mickiewicza 5.

Prócz tego ta osoba, która pierwsza powiadomi o wypadku, otrzyma premję pieniężną.

Prosimy zatem o wszelkie wiadomości, nawet gdyby z powodów od informatora niezależnych nie były całkiem dokładne, byle podane zgodnie z prawdą i w dobrej wierze. Ale ktoby ze złośliwości lub swawoli wprowadził nas w błąd, podlega w myśl prawa surowym karom (art. 19 Prawa o wykroczeniach).

6. Rozmyślne uszkodzenie linii elektrycznych, jak n. p. zarzucenie drutów, sznurów itp. na przewody, rozbijanie kamieniami izolatorów itd. grozi niebezpieczeństwem porażenia sprawcy, jak również jest karane ciężkiem więzieniem.

Jeżeli ktoś przyczyni się do wykrycia i ukarania sprawcy sabotażu na liniach „Gródka“ otrzyma od Zarządu specjalną nagrodę pieniężną.

7. W razie, jeśli ktoś zostanie porażony prądem i dotyka jeszcze przewodu, nie wolno się do niego zbliżać, gdyż osoba ratująca może być również śmiertelnie porażona, bo człowiek ten jest jeszcze pod napięciem i przez dotknięcie jego prąd przepłynie przez ręce, ciało i nogi ratującego go, do ziemi!

W tym wypadku wolno przystąpić do ratowania porażonego dopiero po otrzymaniu

wiadomości z elektrowni w Gródku, że linja została wyłączona z pod napięcia. Dotykanie się porażonego nawet przy pomocy suchych tyczek może być połączone z niebezpieczeństwem. Takie manipulacje wykonać może tylko nasz własny personel, specjalnie tego nauczony i wyćwiczony i to tylko zapomocą specjalnie przez nas konstruowanych narzędzi.

Ratowanie porażonych.

8. Porażenie prądem elektrycznym powoduje skutki podobne jak przy uduszeniu. Otóż bezpośredni i pierwszy skutek przejścia prądu przez ciało jest **ten, że serce natychmiast przestaje działać!** Z tego powodu człowiek przestaje oddychać, porażone zostają również inne organa. Prócz tego mogą nastąpić oparzenia i rany.

W razie uwolnienia porażonego z pod działania prądu i przeniesienia go w bezpieczne miejsce należy natychmiast przystąpić do ratowania go według wskazówek podanych poniżej.

Ale w każdym wypadku **należy bezwarunkowo posłać zaraz po lekarza.** Zwracamy uwagę, iż można przyprowadzić do przytomności nawet robiącego wrażenie zmarłego, ale trzeba zastosować ratowanie możliwie **natychmiast** po wypadku. Nie wolno zakopywać do ziemi porażonego, gdyż to nic nie pomoże, a tylko zaszkodzi. Stosować należy tylko sztuczne oddychanie i to aż do przybycia

lekarza. Nieprzytomnemu nie należy wlewać do ust żadnych płynów, gdyż one mogą przeniknąć do krtani i utrudnić sztuczne oddychanie.

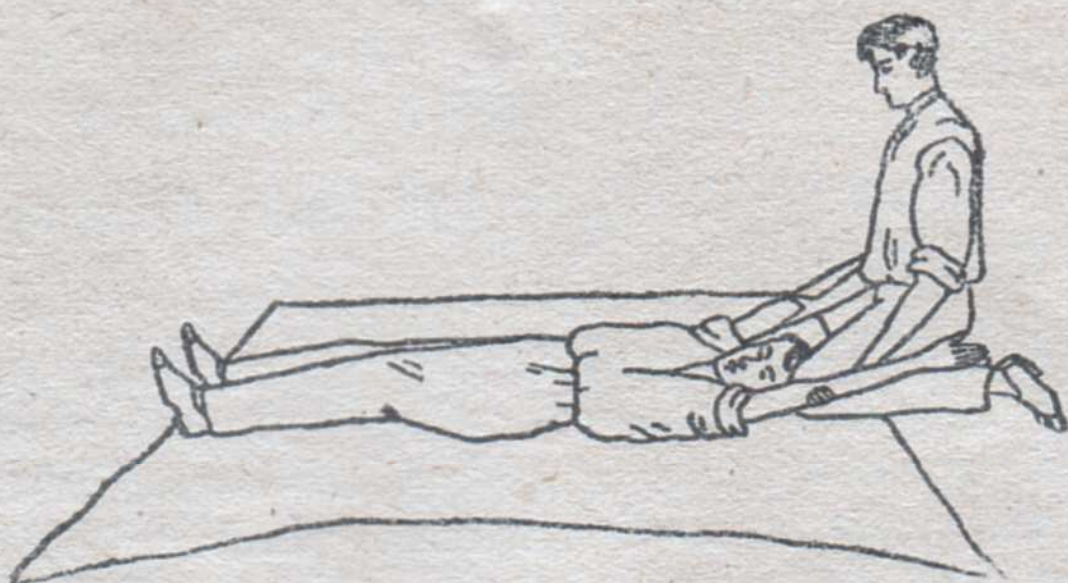
Sztuczne oddychanie wykonuje się w sposób następujący :

Rażonego położyć n a w z n a k, poziomo w miejscu widnem, dobrze przewietrzanem, pod plecy położyć koc, kołdrę, lub części ubrania, przyczem głowa powinna leżeć nieco niżej, twarzą wprost do góry, ale nie zwisać. Ubranie rozpiąć; górną część ciała obnażyć, udostępnić dopływ świeżego powietrza; jamę ustną otworzyć, dokładnie obejrzeć i oczyścić z resztek pokarmu i śluzu; zęby sztuczne wyjąć (do rozwierania szczęk zaciśniętych użyć można łyżeczki lub podobnego przedmiotu); język wyciągnąć za pomocą czystej chusteczki i trzymać go lub przywiązać, aby nie zapadł w głąb gardła.

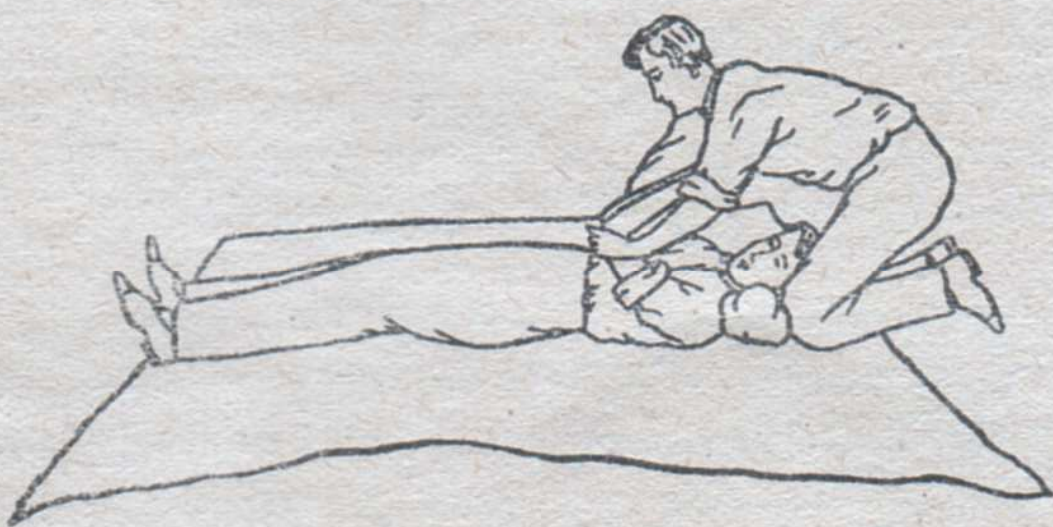
Następnie ratujący klęka z tyłu u w e z - głowia rażonego (Rys 1), ujmuje w swe dłonie jego łokcie, podnosi je do góry i odwodzi jednocześnie w bok tak, jak gdyby rażony sam ręce swe energicznie odrzucił ponad głowę i wykonywał wdech.

Po doprowadzeniu ramion rażonego do pozycji poziomej, zatrzymuje się ręce w tem położeniu przez 2—3 sekundy, poczem łokcie odprowadza się zpowrotem na boki piersi i przyciska przez 2—3 sekundy do klatki piersiowej, co powoduje wydech (Rys. 2).

Rys. 1.

Rys. 2.

Oba powyższe ruchy wykonywa się w równomiernych odstępach, rytmicznie naśladując oddech normalny (12 do 15 razy na minutę wdech i wydech). Dla wymiarkowania czasu przerw najlepiej głośno, powoli liczyć: jeden, dwa, trzy.

Unikać należy niepotrzebnych ugniatań wątroby i żołądka i wogóle przemocy i pośpiechu.

Oddychanie sztuczne należy stosować aż do chwili, gdy rażony sam zacznie oddychać, wykonywując ruchy krtani, jakgdyby coś połykał. Wówczas uważać, czy rażony zaczyna oddychać samodzielnie i czy zaczęło działać serce.

Jeżeli rażony zacznie oddychać samodzielnie, należy oddychanie sztuczne przerwać. W przeciwnym razie nie przerywać sztucznego oddychania aż do chwili niewątpliwych objawów śmierci, t. j. tak zwanych plam trupich pośmiertelnych, przypominających sińce od podskórnych wylewów krwi. Do tej chwili nie wolno pod żadnym względem przerywać ratowania, gdyż bywały wypadki przywrócenia życia po upływie trzech i więcej godzin stosowania sztucznego oddechu.

Jeżeli ratujących jest dwóch lub kilku, to równocześnie wykonywują we dwóch czynności ratownicze, każdy zajmując się jedną ręką rażonego, albo lepiej drugi zastępuje co pewien czas pierwszego, gdyż wykonywanie sztucznego oddechu jest męczące. Zwolniony wykonywa rozmaite zabiegi dodatkowe, jak następuje:

zmoczoną chusteczką rozciera twarz lub uderza po twarzy rażonego, klepie dłonią po twarzy, rozciera okolice serca chusteczką, maczaną naprzemian w zimnej i gorącej wodzie:

podaje do wachania rażonemu amoniak lub eter;

szczotką rozciera podeszwy.

Można dowolnie naprzemian stosować rozmaite wyszczególnione zabiegi, dodatkowe, ale przez cały czas nie wolno przerywać oddychania sztucznego.

Po przywróceniu rażonemu oddechu i przytomności, daje mu się coś ciepłego do picia, (czystej herbaty, kawy czarnej i t. p.) i pozostawia się go w pozycji leżącej lub półleżącej, okrywając ciepłej, lecz lekko, aby nie utrudniać oddechu.

W razie oparzenia prądem nie można skóry oczyszczać, należy tylko na zaczerwienione i bolesne miejsca nałożyć opatrunek wyjałowiony, (gazę sterylizowaną) na który uprzednio została wyciśnięta odpowiednia ilość waseliny bornej, i zabandażować bez wywierania silniejszego ucisku.

W razie utworzenia się pęcherzy albo znacznego uszkodzenia skóry, nie wolno przekłuwać pęcherzy ani dotykać rany, lecz tak samo nałożyć opatrunek wyjałowiony i zabandażować.

Opatrunek wyjałowiony kładzie się na rany w ten sposób, żeby gaza zachodziła poza brzegi rany conajmniej na dwa palce. Nigdy nie wolno dotykać palcami lub jakimkolwiek przedmiotem tej strony opatrunku, który ma zetknąć się bezpośrednio z raną. Opatrunek należy umocować bandażem muślinowym lub t. p.

Krwawienia również tamuje się przez umiarkowany ucisk samej rany za pomocą zabandażowania wyjałowionym opatrunkiem.

Wykaz premji.

Dotychczas wypłaciliśmy:

- 100 zł. Posterunkowi Policyjnemu w Rozgartach, w powiecie Toruńskim, za zawiadomienie telefoniczne w dniu 22. 7. 1929 r. przez komendanta, p przodownika Nowińskiego o uszkodzeniu linii Gródek-Toruń.
- 100 zł. Panu Chmurzyńskiemu nauczycielowi z Kiełpina, powiatu Kartuskiego, za zawiadomienie w dniu 23. 7. 1929 r o uszkodzeniu linii Gródek-Gdynia.
- 20 zł. Panu Leonowi Marcinkowskiemu, dozorey fortów przy koszarach im. Marszałka J Piłsudskiego w Grupie, za zawiadomienie telefoniczne w dniu 10. 3. 1932 r. o uszkodzeniu linii Gródek-Grudziądz.
- 20 zł. Panu Wacławowi Binkowskiemu, kolejarzowi z odcinka drogowego P K. P. Fordon, za zawiadomienie telefoniczne w dniu 8. 4. 1932 r. o uszkodzeniu linii Gródek-Toruń w lesie w wiosce Ostromecko.
- 20 zł. Panu Franciszkowi Kullingowi z Borkowa, poczta Żukowo, powiat Kartuski, za wykonanie zagrodzenia drogi z powodu opuszczenia się zbyt nisko przewodu linii Gródek-Gdynia w dniu 22. 5. 1932 r.
- 30 zł. Panu Władysławowi Sosnickiemu, z wioski Rudy, powiat Starogardzki, za zawiadomienie telefoniczne o wypadku uszkodzenia linii Gródek-Gdynia w dniu 15. 8. 1932 r.
- 10 zł. Panu leśniczemu Radzimińskiemu za doniesienie o zarzuceniu drutu na przewody linii Gródek-Gdynia w dniu 31. 8 1932 r.
- 30 zł. Pani Franciszce Burczykowej ze wsi Koźmin, powiatu Kościerskiego, za zawiadomienie telefoniczne w dniu 19. 6. 1933 r. o uszkodzeniu linii Gródek-Gdynia.
- 25 zł. Panu Anastazemu Grabowskiemu z zabudowania Wda, powiatu Starogardzkiego, za zawiadomienie w dniu 11 7. 1933 r. o uszkodzeniu linii Gródek-Gdynia.
- 50 zł. Robotnikom majątku Garczyn, powiatu Kościerskiego za zawiadomienie telefoniczne przez właściciela majątku Pana Inżyniera Braunek'a, o uszkodzeniu w dniu 26. 8. 1934 r. linii Gródek-Gdynia.

Wszelkie rady, uwagi, propozycje, informacje, które się Szanownemu Czytelnikowi nasuną po przeczytaniu niniejszej książeczki, a które mogą się — choćby pośrednio — przyczynić do zmniejszenia niebezpieczeństwa lub do ulepszenia tekstu tej książeczki, lub do przyspieszenia w razie wypadku czynności w tej książeczce zalecanych, chętnie przyjmujemy, koszta poniesienia (porta) zwracamy, a nawet w wypadkach udzielenia nam wartościowych i niecodziennych uwag wypłacimy premję pieniężną.

Wszystkie uwagi tego rodzaju prosimy adresować do naszego biura centralnego (Zarządu), które się mieści w Toruniu, adresując

Pomorska Elektrownia Krajowa
„GRÓDEK” Sp. Akc.

T o r u Ń
ul Mickiewicza 5.

Co to jest „Gródek”?

Otóż w skrócie nazywa Publiczność tem jednym słowem całe nasze przedsiębiorstwo a to z następującego powodu.

W r. 1920 do 1923 pobudowaliśmy (wtenczas jako wydział Starostwa Krajowego Pomorskiego) pierwszą elektrownię wodną, położoną w wiosce Gródek, w powiecie Świeckim, niedaleko stacji kolejowej Leosia (3 km.) względnie Laskowice (8 km.) Gdy w r. 1924 z tego przedsiębiorstwa stworzono spółkę akcyjną pod firmą „Pomorska Elektrownia Krajowa Gródek”, publiczność nadal używała tego skrótu „Gródek”, oznaczającego nietylko ową elektrownię wodną w wiosce Gródek, ale całe nasze przedsiębiorstwo, które obecnie posiada.

- a) 2 elektrownie wodne w Gródku i Żurze (obok siebie) na rzece Wdzie (Czarnej Wodzie);
- b) elektryczne sieci wysokiego napięcia od Pucka, Wejherowa przez Gdynię do Gródka-Żuru, Grudziądza, Torunia (a miasto Toruń przesyła przez swoje sieci energję elektryczną zakupywaną z „Gródka” do zdrojowiska Ciechocinek i miasta Aleksandrowa w województwie Warszawskiem położone)
- c) sieci rozdzielcze w całym Porcie Gdyniskim oraz w Pucku i Redzie.
- d) „Gródek” zasila bezpośrednio: Port w Gdyni, miasto Puck i Redę i oddaje hurtowo energję elektryczną miastom Gdynia, Grudziądz, Toruń oraz Związкови Elektryfikacyjnemu 3 powiatów Chełmno — Świecie — Toruń (z siedzibą w Chełmnie).

zaś pośrednio :

Wejherowo, miasto Gdynię (i wioski okoliczne, które w krótkim czasie tworzyć będą „Wielką Gdynię”), miasta: Nowe, Świecie, Chełmno, Chełmża, Wąbrzeźno, Grudziądz, Łasin, Radzyń, Toruń, Ciechocinek, Aleksandrów i Jabłonowo oraz wioski powiatów: Grudziądzkiego, Świeckiego, Chełmińskiego i Toruńskiego.

Prawdopodobnie wykupi „Gródek” jeszcze w r. b. (1935). sieci elektryczne powiatu Grudziądzkiego o wysokim napięciu (15 000 voltów) oraz sieci niskiego napięcia i stacje transformatorowe będące obecnie własnością powiatu Grudziądzkiego.

Linje „Gródka” wysokiego napięcia przebiegają przez następujące miejscowości:

1) **Linja Gródek — Żur — Gdynia (60 000 V).**

Gródek, Rówienica, Wery. Spławie, Brzeziny, Osie, Nadleśnictwo Osie, Leśnictwo Osie, Leśnictwo Orlidwór, Leśnictwo Stara Rzeka, Leśnictwo Sobiny, Nadleśnictwo Saraja Góra, Leśnictwo Dębowiec, Nadleśnictwo Błędno, Leśnictwo Błędno, Łuby wieś, Łuby osada, Leśnictwo Skrzynia, Skrzynia, Nadleśnictwo Drewniaczki, Leśnictwo Karcznia, Leśnictwo Bojanowo, Nadleśnictwo Lubichowo, Leśnictwo Lasek,

Wda, Zelgoszcz, Lubichowo, Mościska, Buda, Szte-
klin, Sumin, Radziejowo, Sucumin, Miradowo, Ka-
rolewo, Piesienica, Samlin, Samlinek, Kleszczewo,
Jezierce, Tomaszewo, Leśnictwo Białe Błoto, Leś-
nictwo Kośmin, Kośmin, Kobyle, Garczyno, Liniewo,
Płachty, Rogoźno, Lubieszyn, Horniki, Arnikowy,
Horniki, Szumles Szlachecki, Grabówko, Jasiowa
Huta, Storfrowa Huta, Szpon, Grabowska Huta,
Połączyno, Starkowa Huta, Egiertowo, Sławki, So-
mocino, Kielpino, Mezewo, Dzierżąno, Borowo,
Sitno, Borkowo, Zukowo, Pępowo, Banino, Barnie-
wice, Tuchom, Chwaszczyno, Wiczki, Zielenisz,
Chwarzno, Nadleśnictwo Chylonja, Leśnictwo Zwie-
rzyniec, Leśnictwo Chylonja, Bernarda.

II) Linja Gdynia — Reda — Wejherowo (15 000 V)

Chylonja, Cisowa, Janowo osada, Rumja, Zagórze,
Biała Rzeka osada, Reda, Ciechocino, Pielieszewo,
maj Śmiechowo, Wejherowo, Wejherowo Zamek,
Naniec.

III) Linja Reda — Puck — (Hallerowo) (15 000 V)

Reda, Ciechocino, Rekowo, Sławutówko, Polchowo,
Smolno, Mrzezino, Zelistrzewo, Rzucewo, Błędziko-
wo, Puck. (Odcinek Puck—Hallerowo budowany
będzie prawdopodobnie w roku 1936).

IV) Linja Gródek — Fordon — Toruń (60 000 V)

Lubochin, Biechówko, Biechowo, Polski Konopat,
Drozdowo, Poledno, Dworzysko, Gruczno, Parlin,
Małeciecho, Luskówko, Luskowo, Zbrachlin, Cie-
leszyn, Cieszynek, Niewieścin, Trzeciwiec, Włuki,
Hutnawieś, Gądecz, Strzelce Górne, Jaruzyn, Łoskoń,
Marjampol, Zofin, Miedzyń, Fordon, Strzyżowa,
Ostromiecko, Bolumin, Kamieniec, Czarnowo, To-
porzysko, Wielka Zławieś, Mała Zławieś, Gutowo,
Szerokie, Czarne Błoto, Cegielnik, Rozgarty, Przysiek.

V) Linja Gródek — Grudziądz (15 000 V)

Gródek, Pólko, Kraplewice, Laskowice, Lipinki,
Jeżewo, Nadleśnictwo Dabrowa, Łazy, Węglarki,
Dubielno, Huta, Piła, Leśnictwo Mniszek, Rulewo,
Grupa plac ćwiczeń, Górna Grupa, Dragasz,
Michale, Grudziądz.

Nasza końcowa prośba:

**Pouczajcie
młodzież
i dzieci
o niebezpieczeństwie**

**grożącym w razie
uszkodzenia linii
elektrycznej!**

**Nawet linja niskiego napięcia może być
niebezpieczną!**

BACZNOŚĆ!

**Przechować we
własnym
interesie!**